

Muistio Isosaaren tuulivoima-alueen yleisötilaisuudesta 3.12.2024

Hankeyhtiö Otsavuoren Tuuli Oy on jättänyt kaavoitushakemuksen Hämeenlinnan kaupungille. Tilaisuudessa yhtiön puheenvuoron käytti Mika Meller. ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikön johtava asiantuntija Kirsi Lehtinen kertoi Isosaaren tuulivoimalahankkeen YVA-päätöksestä. Kaupungin edustajina maankäytön suunnittelujohtaja Jari Mettälä esitteli kaupungin kaavoitusprosessia ja ympäristöjohtaja Sari Janhunen tuulivoimaloiden lupatarpeita.

Tilaisuudessa asiantuntijana tuulivoiman aluetalousvaikutuksista ja suunnitteluprosessista puhumassa Petri Honkanen Solarwind Oy:ltä ja meluasiantuntijana Mauno Aho.

Yhteenvedo tilaisuudessa esitetyistä ja etänä Teamsin kautta esitetyistä keskeisimmistä kommentteista koskien hankealuetta, ja vastauksia kysymyksiin:

- 1) Kysymys toimijalle, mikä sai hanketoimijan kiinnostumaan kyseisestä Hämeenlinnan alueesta?

Vastaus: Otsavuoren Tuuli Oy:llä arvioi hankkeita ympäri Suomea. Kyseisellä alueella täyttyy alustavan tarkastelun mukaan riittävät etäisyysvaatimukset. On selvitetty myös puolustusvoimien näkemys. Jos kaavoitus käynnistyy, sen yhteydessä laaditaan lisää selvityksiä. Eteen saattaa tulla myös tuloksia, jotka käytännössä estävät alueen toteuttamisen. Riskin ottaa hanketoimija.

- 2) Miksi esityksessä keskitytään vain meluhäiriöihin, kun on muitakin ilmeisiä haittoja?

Vastaus: On laadittu myös välkemallinnusta sekä tehdään myös mm. näkymätarkastelut. Muihin aiheutuviin häiriöihin keskitytään suunnittelun tarkentuessa.

- 3) Tuulivoimaa on rakennettu jo liikaa Suomeen. Sääoloista riippuen, parhaimmillaan yli puolet Suomen tarvitsemasta energiasta tulee tuulivoimasta, mutta on ajankohtia, milloin tuulienergiaa ei ole saatavilla. Kuinka paljon projekti saa valtion investointitukea? Mikä on Nordpoolin rooli? Miten investointilaskelmat ja millä hinnalla sähköä myydään?

Vastaus: Hankkeeseen ei saada mitään tuotantotukea. Verkkoyhtiöt ovat panostamassa akkuvoimaan, jolla saadaan otettua talteen tuotettua energiaa ja otettua se käyttöön tuulettomana ajankohtana. Isosaaren liittyvien investointien tuottoa ei pysty tässä vaiheessa ennustamaan. Sähkö myydään kunakin hetkenä olevan hinnaston mukaisena.

- 4) On tiedossa tutkimuksia missä on tullut esille paljon terveysvaikutuksia mm. infraäänen ja melun vaikutuksesta. Kyseiset aiheet ovat maailmanlaajuisesti uusia ja vasta tutkimuksen alla. Mitkä taho on näitä tutkinut näitä Ilosaaren alueella?

Vastaus: Infraäänestä yleisesti on olemassa uusi tutkimus VTT:n verkkosivuilla (<https://www.vttresearch.com/fi/uutiset-ja-tarinat/monitieteellisessa-tutkimuksessa-selvitettiin-tuulivoiman-infraaananen>). Tuulivoiman infraäänen taso on lähes vastaava kuin kaupunkialueella kyseisen VTT tutkimuksen mukaan. Meluvaikutukset ovat paikkakohtaisia ja riippuu alueen ominaisuuksista. Ei siis ole selkeitä metrimääräisiä turvaetäisyyksiä, joita voisi soveltaa joka paikassa. Infraäänestä ei ole Ilosaaren sijainnin osalta tutkimuksia.

- 5) Käytetäänkö maisema-arvioissa videoita havainnollistamassa?

Vastaus: Maisemavideo on mahdollista tehdä. Toiveita havaintopisteiden sijainneista on mahdollista esittää.

- 6) Tulossa negatiivisia luontovaikutuksia, sijoittuu järviylängölle, neitseelliseen luontoympäristöön Naturen viereen jne. Onko ajatus tehdä luonnonsuojelulain mukaisia luontoarvojen menetysten kompensatiota?

Vastaus: Luontoarvojen kompensatioista ei ole kokemusta. Laadittavilla selvityksillä tulee olemaan ratkaiseva vaikutus toteutukseen.

- 7) Jotta voitaisiin oikeasti puhua vihreän siirtymän edistämisestä tuulivoiman yhteydessä, mitä fossiilisia energiamuotoja tuulivoimalla korvataan?

Vastaus: Tässä vaiheessa vastataan lisääntyvään energiatarpeeseen, jonka vaatima energia tuotettaisiin tuulivoimalla.

- 8) Tuulivoimaloita ei olisi pakko tuoda Natura-alueen kylkeen, eikö olisi helpompiakin sijainteja kuten esimerkiksi mitä on esitetty Hämeen liiton tuulivoimaaselvityksessä?

Vastaus: Alustavan tarkastelun mukaan alueella on potentiaalia tuulivoima-alueeksi. Natura-alueen vaikutukset hankkeeseen selviää tarkempien tutkimusten yhteydessä.

- 9) Onko varauduttu korvaamaan suojelukohteita?

Vastaus: Korvaamisen sijaan harkitaan hankkeesta vetäytymistä. Jos alueelta löytyy suojeltavia kohteita niin tuulivoimahanke ei toteudu.

- 10) Kuinka paljon parempi on tuulivoima-alueen tuotto verrattuna metsämaan keskimääräiseen tuottoon?

Vastaus: Tuotto on korkeampi tuulivoimassa. Käytännössä on kyse luottamuksellisista asioista, tapauskohtaisesti maanomistajan kanssa sovittavista sopimuksista ja korvauksista.

- 11) Miksi Keuruulla tuulivoimahanke lopetettiin?

Vastaus: Alue sijoittui käytännössä liian lähelle asutusta.

12) Kuka vastaa tuulivoimaloiden purkamisesta ja betonirakenteista?

Vastaus: On yleinen tapa perustaa rahasto purkamisvaihetta varten jo ennen voimalan rakentamista.

13) Kuinka Hämeenlinnan kaupunki on varmistanut, ettei ennallistamis- ja purkamiskustannukset koidu aikanaan kaupungin maksettavaksi?

Vastaus: Hanke on alkuvaiheessa eikä prosessi ole vielä virallisesti käynnissä. Tuulivoimarakentaminen on kaupungillekin uusi aihe ja asia tulee selvitettäväksi riittävässä määrin jatkossa.

14) Kuinka paljon on kuultu esimerkiksi Museovirastoa? Hämeen Härkätiellä on suuri kulttuurihistoriallinen arvo!

Vastaus: YVA-päätöksen yhteydessä on kuultu alueellista vastuumuseota, Hämeenlinnan kaupunginmuseota, joka toimii alueellaan kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana.

15) Tuulivoimalat ovat etäkäyttöisiä. Missä maassa Isosaaren voimaloiden valvomo olisi?

Vastaus: Alueen toteuttavaa investoria ei ole vielä valittu.

16) Onko yhtiö valmis hakemaan ympäristölupaa?

Vastaus: Kyllä, jos sitä vaaditaan.

17) Tolla alueella + Niinimäen hankkeen läheisyydessä on todella paljon vapaa-ajan asuntoja. Kiinnostaako Hämeenlinnan kaupunkia, jos metsäiset alueet menettävät vetovoimansa tuulivoiman takia? Uskoisin, että kyseisen alueen tärkeimpiä vetovoimatekijöitä on nimenomaan luonnonrauha. Onko kukaan ottanut huomioon alueen vetovoiman laskua kannattavuuslaskelmissa?

Vastaus: Lähtökohtana on, että metsää mahdollisimman vähän jouduttaisiin kaatamaan. Tuulivoimalle, kuten aurinkovoimallekin, on vain vähän soveltuvia alueita. Jos on kaadettavaa metsää niin, hyvä olisi tarkastella mikä voisi kompensatio olla.

18) Arvioidaanko tuulivoimahankkeissa myös vaikutuksia järviylängön virkistys- ja matkailupotentiaalille? Visit Finlandin mukaan pohjoinen on uusi suunta Euroopan matkailulle, ja erityisesti paikallisia työllistävä miljoonabisnes. Myös ns. hiljaiset alueet kiinnostavat melu- ja valosaasteeseen kyllästyneitä ihmisiä Suomessa ja ulkomailla. Tässä on paljon matkailu- ja virkistyspotentiaalia alueella. Teollisuuslaitos ei ole erityisen houkutteleva matkailunäkökuilmasta. Hanketoimijoiden puheenvuorosta tuli vaikutelma, että tuulivoimateollisuus olisi ainoa arvoa, toimeentuloa ja hyvää elämää tuottava toiminta Hämeen järviylängölle. Eikö millään muulla maankäyttömuodolla tai yritystoiminnalla ja niiden edellytyksillä ei ole mitään arvoa, jos vastassa on ylikuumennut tuulivoimateollisuus?

Vastaus: Tarpeellisten selvitysten aiheet määritellään, mikäli alueelle ryhdytään laatimaan kaavaa.

19) Tuulivoimalat alentavat kiinteistöjen arvoa: kaupungille: oletteko arvioineet arvonalennuksen vaikutuksia?

Vastaus: Tarpeellisten selvitysten aiheet määritellään, mikäli alueelle ryhdytään laatimaan kaavaa.

20) Hankeyhtiön illan esityksessä oli eri kartat kuin mitä oli esitetty YVA-harkinnan yhteydessä. Pitääkö tehdä uusi päätös YVA-tarkastelun tarpeellisuudesta?

Vastaus: Käytännössä on kyse edelleen samoista kiinteistöistä, joiden alueelle voimaloita suunnitellaan, joten YVA-päätöstä ei ole siitä syystä tarve avata uudelleen. Jatkosuunnittelun yhteydessä voimaloiden sijaintipaikat tarkentuvat. Kaava tulee laadittavaksi näitä alueita laajemmalle alueelle, jotta voimaloiden aiheuttamat häiriöt tulee huomioiduksi.

21) Onko kaavoitettava "ylimääräinen" alue siis rajattu myös teollisuustarpeisiin, ei enää vapaata aluetta retkeilijöille?

Vastaus: Alueella liikkuminen on jatkossakin mahdollista jokaisen oikeudella (ent. jokamiehen oikeudella).

22) Onko kaupunki tutkinut hankeyhtiön taustat?

Vastaus: Ei ole. Prosessin tässä vaiheessa ei ole ollut tarpeen tutkia hankeyhtiötä kaupparekisteriotetta enempää.

23) Missä on yhtiön referenssikohteet ja jo toteutuneet tuulivoimalat?

Vastaus: Vielä ei ole toteutuneita alueita. Tutkittavia kohteita on ympäri Suomen.

24) Esityksessä yhdeksi keskeiseksi tekijäksi tuulivoimaan päätymiseksi, oli kuntien saamat verotulot. Vieläkö tuulivoima kiinnostaa Hämeenlinnassa, jos verotulot viedään niin kutsuttuun kuntien tasausjärjestelmään? Tätähän Anna-Kaisa Ikosen asettamassa kuntien rahoitusjärjestelmäuudistuksessa nyt harkitaan.

Vastaus: Kaupungilla ei ole tässä vaiheessa mielipidettä asiaan. Aihe on uusi ja käytännön tasolla ratkaisematta. Kyseessä on ajatusmalli, jonka mukaan tuulivoimasta saatuja verotuloja ohjattaisiin myös muille kunnille, joilla ei ole omaa tuulivoimatuotantoa.

25) Kysymys meluasiantuntijalle: Tampereen yliopiston tohtorin Mikko Lahosen näkemykset poikkeaa illan esityksessä näytetyistä tiedoista. Mitä mieltä olette Lahosen mielipiteistä?

Vastaus: Lahosen mielipiteet ei ole tiedossa. Yleisötilaisuudessa esitetyt asiat perustuvat ympäristöministeriön seikkaperäisiin ohjeisiin melunarvioinnin ja mallinnuksien, sekä epävarmuuksien esittämisestä. Meluasioista käydään jatkuvaa tieteellistä keskustelua.

26) Hankealueen maat omistaa vain yksi maanomistajataho, jolle hyödyt keskittyvät. Muut maanomistajat ja asukkaat ovat haitankärsijöitä eikä muita tahoja ole kuultu.

Vastaus: Hankkeesta keskustellaan kaupunkilaisten kanssa ja tämänkin yleisötilaisuuden yksi tarkoitus on nimenomaan kuulla kaikkien osapuolien näkemyksiä.

Suojeluyhdistyksen puheenvuoro, Jori Kanerva

- Tuulivoima on hyödyllistä, jos se toteutetaan oikeissa paikoissa, sen haittoja tasapainotetaan muilla energiamuodoilla ja toiminta on eettistä sekä kansantaloudellisesti kestävää.
- Esitetty paikka on väärä; minimietäisyydet eivät täyty. Etäisyyttä on esimerkiksi asuinrakennuksiin (1,3 km), Natura-alueeseen (100 m) ja pesimäalueisiin (500 m).
- Vaikutukset Alajärveen, josta Hämeenlinna saa juomavetensä, vaativat tutkimusta.
- Toimijan luotettavuus ja aikaisemmat projektit herättävät epäluottamusta.
- Isosaaren tuulivoimaloita ei nähdä tarpeellisina alueella, kun Suomessa muita tuuli- ja aurinkovoimahankkeita on jo runsaasti suunnitteilla
- Hämeenlinnan kaupungin tulisi ensin laatia selkeät linjaukset tuulivoimapolitiikastaan ennen yksittäisten hankkeiden hyväksymistä. Kaupunkirakennelautakunnan tulisi jättää asia vielä pöydälle.

Kommentteja yleisöltä:

Hämeen Härkätie on arvokas kulttuurimaisema, jolle ei ole mahdollista määrittää hintaa. Maiseman säilymisen osalta ollaan huolissaan, jos tuulivoima-alueet muuttavat ympäristön muistuttamaan teollisuusaluetta.

Se että kunnissa on asetettu minimietäisyyksiä tuulivoimaloista, esimerkiksi 2,5 km tai 10 x voimalan pyyhkäisykorkeus, auttaa myös visuaalisiin, matkailuun ja vapaa-ajanympäristöön kohdistuviin erittäin haitallisiin vaikutuksiin. Tämä on kuntien huolenpitoa asukkaistaan ja loma-asukkaistaan. Ei sillä ole tarkoitus poistaa tarvetta tarkastella melualueita vielä erikseen.

Nykyään puhutaan paljon myös luonnonsuojelualueen vieressä olevista turva-alueista. Lisäksi monesti kansallis- ja luonnonpuistoja pyritään laajentamaan, ei kaventamaan.

Natura-suojelun perusteena olleiden luontoarvojen heikentäminen Natura-alueilla on kuitenkin lähtökohtaisesti kielletty. Seitsemänlamminsuon suojeluperusteisiin kuuluu mm. liito-orava, josta on havaintoja myös hankealueelta, suojelemattomalta metsämaalta.

Alueella elää kirjopapurikko (Lopinga achine) jonka kappalehinta tuhottuna on 420 €. Laji on siis verrattavissa apolloperhoseen. Tehdäänkö tässä nyt vastaavaa raakkutuhoa kuin pohjoisessa.

Eli kirjopapurikko estää toimijan mukaan hankkeen toteuttamisen, jos sitä alueelta löytyy. Uhanalaisten lajien lisäksi tulee ottaa huomioon vaikutukset ekologiseen verkoston yhtenäisyyteen ja yleensäkin lajien riittävän laajan geeniperimän säilymiseen.

Meluhaitat, maisemavaikutukset, infraäänät, vaikutukset eläimistöön Nosebo-ilmiö... ei kuulosta hyvältä mökkiasukkaan näkökulmasta.

Härkätien reunustat parturoidaan isolta alueelta, jotta saataisiin tuulivoiman osat kuljetettua teollisuusalueelle. Vanha kulttuurimaisema siis raiskataan!

Paljonko ne akut ja kaikki voimalinjojen ja teiden rakentaminen ja ylläpito tulevat maksamaan suomalaisille veronmaksajille?

Akusta säättövoimana: Kuinka kestävää akkumateriaalien massiivinen louhiminen on?

Tuulivoimateollisuus lisää sähkön hinnan järkyttävää poukkoilua tavalliselle sähkönkuluttajalle. Ei koskaan tiedä onko torppaa ylihuomenna varaa lämmittää vai käperrytäänkö vain vällyn alle ja sulatellaan sitten vesijohtoja.

Onko tämä se tulevaisuus mitä me haluamme? Vai pitäisikö nyt välittömästi alkaa rakentaa säättövoimaa TUULIVOIMABISNEKSESTÄ HYÖTYVIEN HANKEYHTIÖIDEN KUSTANNUKSELLA, ja veloittaa hankeyhtiöitä myös ristiin rastiin rakennettavien voimalinjojen rakennuskustannukset?

Tuulivoimaa kaavoitetaan nyt erittäin paljon ympäri Suomen yhtenäisimpiä metsäalueita. Näin suuren mittakaavan yhteisvaikutuksista ei ole tutkimuksia vielä missään, mutta hypoteesina luontokatoa tulee. Tämä ainakin itsellä alkaa jo laskea tuulivoiman hyväksyttävyyttä.

Tuulivoima-alueille tulee jatkossa kyselyjä eri seudulle kaupunkia. Kaupungin olisi hyvä muodostaa periaatteet millä hankkeita ja sijoituspaikkoja tarkastellaan.